

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SENATO KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 30/10/2014

Toplantı Sayısı : 398

Karar Sayısı : 3382

3382- Yönetmelik Komisyonu tarafından incelenen, “Bilimsel Açık Erişim Politikası” görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda, söz konusu metnin “Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişim İlkeleri” olarak aşağıda gösterilen şekliyle kabulüne oybirliği ile karar verildi.

Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişim İlkeleri

Gerekçe

"Açık erişim", kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmalardan üretilen yayınlara erişimde standart bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Kullanıcılar bilimsel *yayınlara* tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık internet aracılığıyla ücretsiz olarak erişebilmektedirler. Yayınların tam metinleri okunabilir, indirilebilir, kopyalanabilir, dağıtılabilir, yazdırılabilir, aranabilir veya bu yayınların tam metinlerine bağlantı verilebilir, dinlemek için taranabilir, bir yazılıma veri olarak aktarılabilir ya da her türlü yasal amaç için kullanılabilir. Bilimsel yayınların tam bir sürümü açık erişime, sınırsız dağıtıma, birlikte çalışabilirliğe ve uzun dönemli arşivlemeye olanak sağlamak amacıyla en azından bir çevrimiçi arşivde depolanır.

Avrupa Komisyonu (AK) bilginin serbest dolaşımını, Avrupa Araştırma Alanı'nın (AAA) önceliklerinden biri olarak kabul etmektedir. *Açık erişim*, bilimsel bilgiye erişimde yasal, ticari ve teknolojik engelleri kaldırarak araştırma sürecini daha etkili, araştırma sonuçlarını daha görünür hale getirmektedir. Avrupa Komisyonu, 2012'de Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin ulusal açık erişim politikalarını geliştirmelerini, araştırma yapan ve destekleyen kurumların da bu doğrultuda hareket etmelerini ve geliştirilen politikaların ulusal düzeyde ve Avrupa çapında koordine edilmesini önermiştir. Dahası, 2014-2020 yıllarını kapsayan çerçeve programında (Ufuk, 2020) AB fonlarıyla desteklenecek araştırmalar için açık erişim zorunlu hale getirilmiştir. ABD, İspanya ve İtalya gibi ülkelerde kamu kaynaklarıyla yapılan araştırma çıktılarına açık erişim için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Araştırma Üniversiteleri Birliği de bilimsel yayınlara ve verilere açık erişimi desteklemektedir.

Amaç

Bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim ve değişim, bilginin üretilme, kaydedilme ve dağıtımında önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu değişime paralel olarak Ankara Üniversitesi'nde bir Bilimsel Açık Erişim oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bu Bilimsel Açık Erişim ile Ankara Üniversitesi'nde üretilen bilimsel bilginin derlenmesi, saklanması ve internet ortamında hiç bir engelle takılmaksızın açık erişime sunulması amaçlanmıştır.

Bilimsel Açık Erişimin temel hedefleri, Ankara Üniversitesi'nde üretilen bilimsel bilginin tanınırlığının, dolayısıyla etkisinin artırılması, Ankara Üniversitesi'nin evrensel bilgi üretimine yaptığı katkının belgelenmesi ve Ankara Üniversitesi'nde üretilen çalışmalardan aşağıda adı geçen belgelerin Bilimsel Açık Erişimde saklanması ve hizmete sunulmasıdır:

Bilimsel dergilerde yayınlanmış makaleler,

Yayınlanma aşamasında olan makaleler,

Yüksek lisans ve doktora tezleri,

Konferans bildirileri,

Seminer metinleri,

Proje çalışmaları,

Kitap içinde bölümler,

Ödüllü çalışmalar,

Patentler.

Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişimine yukarıda belirtilen çalışmalarıyla katkıda bulunacaklar ise Ankara Üniversitesi'nin akademik, idari personeli ve öğrencileridir.

Ankara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Bilimsel Açık Erişimin güvenliğini, sürekli erişimini sağlamak, güncellemek için gerekli çalışmaları yürütmekle sorumludur.

Yetki ve Sorumluluklar

Akademik, idari personel ve öğrencilerin sorumlulukları

- Akademik, idari personel ve öğrencilerin o öğretim yılı içerisinde gerçekleştirdikleri bilimsel çalışmaları en geç o öğretim yılı sonuna kadar Bilimsel Açık Erişime aktarma hakkına sahiptir.

- Lisansüstü öğrenciler, tezlerini erişime açmayı kabul etmeleri halinde, tezleri kabul edildikten sonra en geç bir ay içinde Bilimsel Açık Erişime aktarmakla sorumludur.
- Bilimsel Açık Erişime eklenen materyalin, hemen veya belirli bir süreden sonra tam metin olarak erişime açılma hakkı, yazarlar tarafından belirlenir.

Kütüphanelerin sorumlulukları

- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 42. Maddesi d. bendine göre amaç; kurumun bilimsel ve entelektüel birikimini eksiksiz derleme altına almaktır. Kütüphaneler, Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişim çalışması ile bu gerekliliği yerine getirmekle sorumludur.
- Bilimsel Açık Erişimden sorumlu personelle ilgili bilgiler bölüm başkanlıklarına bildirilir.
- Öğretim elemanlarını, lisansüstü programı öğrencilerini ve idari personeli Bilimsel Açık Erişimden haberdar etmek amacıyla, bilgilendirme kılavuzları hazırlanır, gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılır.
- Öğretim elemanlarının, lisansüstü programı öğrencilerinin ve idari personelin Bilimsel Açık Erişime aktardıkları bilimsel çalışmalara ait metadeta girişleri kontrol edilir, düzenlemeler yapılır. Gerekli durumlarda bu düzenlemeler için akademik, idari personel ve öğrenci ile iletişime geçilir.
- Akademik, idari personel ve öğrenciler tarafından üretilen ve kurumun bilimsel ve entelektüel varlığını oluşturan çalışmaların Bilimsel Açık Erişim aracılığı ile erişime sunulması, uzun dönem korunarak saklanması ve güvenlik altında tutulması için gerekli teknik altyapı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı ile birlikte yürütülür.
- Bilimsel Açık Erişim çalışmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve işbirlikleri Rektörlük onayına sunulmak üzere Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

Yararları

- Açık erişim çalışmaları ile Üniversitemiz yayınlarının elektronik arşivinin oluşturulması,
- Üniversitemiz Akademik, idari personel ve öğrenciler tarafından üretilen bilgilere serbest, kolay, hızlı ve ücretsiz olarak erişim sağlanarak Üniversitemizin bilimsel çalışmalarının daha geniş bir kitle tarafından tanınması ve kullanılması,
- Araştırmacıların Bilimsel Açık Erişimde yer alan bilimsel çalışmalarının daha yaygın kullanılmasıyla daha çok atıf almalarında yönlendirici olmak,

- Üniversitemiz tarafından yurt içi ve yurt dışında yayımlanan bilimsel çalışmalarla her türlü bilimsel etkinliklere yaptıkları katkılardan evrensel düzeyde haberdar olunmasını sağlayarak Üniversitemizin gerçek bilimsel performansının yansıtılması,
- Üniversitemiz akademisyenlerinin daha önce yayımlanmamış, ancak bilimsel içerikte olduğu düşünülen konferans ve ders notu gibi bilimsel etkinliklerinin elektronik ortamda yayımlanmasına olanak tanımak,
- Üniversitemiz akademisyenlerini bilimsel yayın yapmaya ve yayımlamaya özendirmek,
- Uluslararası açık erişim protokol ve projelerinde Ankara Üniversitesi'nin katılım ve katkılarını sağlamak ve ulusal anlamada bu yöndeki çalışmalara önderlik etmek,
- Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sisteminin OAI-PMH protokolüne uygunluğu sağlanarak Google Akademik, OALster, Doar, ROAR gibi çeşitli arama motorları tarafından taranarak üniversitemizin tanınırlığının artırılması.

Yayınlama ve Yararlandırma Hakkı

Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişiminde bilgi kaynaklarını yayımlanma ve onlardan yararlanma hakkı aşağıda belirlenen koşullarda gerçekleştirilir.

- Bilimsel Açık Erişimde çalışmaların tam metin olarak yer alması, yazarının kararına bağlıdır.
- İsteyen herkes sistemde kayıtlı çalışmalara serbestçe erişip, kullanabilir.
- Ankara Üniversitesi akademik, idari personeli ve öğrencileri ürettikleri her türlü bilimsel çalışmayı çevrimiçi işlem yaparak Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişimine kendileri de ekleyebilirler.
- Herhangi bir dergide yayınlamış veya yayınlanma kararı alınmış çalışmaların yayıncı kısıtlaması olmaması koşuluyla telif hakları ihlali söz konusu değildir.
- Ankara Üniversitesi Bilimsel Açık Erişiminde yer alan bilgi kaynakları kullanıldığında, kullanan kişi tarafından kaynak gösterilmesi bilimsel etik açısından gerekli ve zorunludur.

Yürürlük

- Ankara Üniversitesi Açık Erişim İlkeleri, Üniversite Senatosu tarafından kabul edildikten sonra uygulanır.
-